

9. Lecke: Az aggregált kínálat

A rövid távú gazdasági ingadozások modelljében, a Keynes-i modellben az aggregált kereslet a legfontosabb elem: a termelők ehhez alkalmazkodnak, és ezért főként az ebben bekövetkező ingadozások fogják generálni a gazdasági ciklusokat, és lesznek felelősek a GDP növekedéséért és csökkenéséért. Azonban természetesen a másik oldalra is szükségünk van, hogy teljes legyen a kép! Ebben a leckében a kínálati oldallal fogunk megismerkedni, ami – mint ahogyan már a mikroökonómiából tudja – a termelők viselkedését hivatott leírni. A mikroökonómiában a kínálati függvényt a tökéletes versenyző iparág esetében a termelési határköltségre vezettük vissza és arra, hogy érvényesül a csökkenő hozadék elve. Ezek alapján egy emelkedő kínálati függvényhez jutottunk, amely azt mutatta, hogy magasabb áron a termelők több terméket lesznek képesek és hajlandóak megtermelni és piacra vinni, vagy a másik irányból nézve, ha rá akarjuk venni őket, hogy többet termeljenek, akkor magasabb árat kell kínálnunk a termékért.

A makroökonómiában a termelői oldalról eddig a hosszú távú modellben azzal a feltételezéssel éltünk, hogy a tényezők teljes kihasználtsága mellett termel a gazdaság, és bármilyen árszínvonal mellett a potenciális kibocsátást állítja elő. A kínálati függvényünk függőleges volt: minden árszínvonalhoz ugyanaz a kibocsátási nagyság, GDP tartozott. A rövid távú modellünkkel való ismerkedés elején azt mondtam, hogy a rövid táv egyik fő jellemzője, hogy az árszínvonal rögzített, és a vállalati szektor – bizonyos határokon belül – képes növelni a termelést az adott árszínvonalon, ha kereslet van rá. Ez egy vízszintes kínálati függvényt sejtet: bármilyen GDP egy adott áron. A termelés bővítésére persze azért van lehetőség, mert a rövid távú modell éppen egy fontos makroökonómiai probléma, a nagymértékű munkanélküliség magyarázására született.

Van tehát kétféle szélsőséges álláspontunk az aggregált kínálatról: egy függőleges kínálati függvény, melyben az árak és a bérek tökéletesen rugalmasak, és alkalmazkodnak, valamint egy vízszintes kínálati függvény, melyben pedig az árak tökéletesen rugalmatlanok. Nos, az igazság a valóságban valahol a két szélsőség között van: az árak se nem tökéletesen rugalmasak, se nem tökéletesen rugalmatlanok. Ha viszont így van, akkor a rövid távú kínálati függvény se nem függőleges, se nem vízszintes, hanem a kettő közötti, valamilyen pozitív meredekségű, emelkedő összefüggés: nagyobb ár mellett magasabb megtermelt kibocsátás.

A jelen leckében ezt a makroszintű összefüggést fogom levezetni. Ennek a levezetésére több modell is ismeretes, mi főleg kettőre fogunk koncentrálni. Érdekes módon mindkettő modell alapfeltevése az, hogy valamely piacon nincsen egyensúly, valamelyik piacon nem történik meg az alkalmazkodás. Az első modellünk a ragadós bérek modellje, amely a munkapiaci tökéletlenségre koncentrálni, és a nominálbérek lassú alkalmazkodásával magyarázza az emelkedő kínálati függvényt. A második modell a ragadós árak modellje, amely inkább az árupiacból indul ki, és ott az árak nehezen, illetve nem tökéletesen alkalmazkodó mivoltából vezeti le, hogy az aggregált kínálatnak emelkedőnek kell lennie. A Keynes-i modell egy újabb

fontos eleme tehát, hogy nem feltétlenül kerül egyensúlyba minden piac, akár tartósan fennállhat valamely részpiac egyensúlytalansága – és ez többnyire a munkapiac, a makacsul fennmaradó munkanélküliséggel.

Bármelyik modellről legyen is szó, a kínálati függvény végül valamilyen $Y = Y_{pot} + \alpha(P - P_e)$ formát fog ölteni: ha a várt árszínvonal (P_e , az árszínvonalnak az a nagysága, amelyre a jövőben számítanak a gazdasági szereplők) eltér a tényleges árszínvontól (P), akkor a ténylegesen megvalósuló jövedelem (Y) eltér a jövedelem hosszútávon érvényesülő nagyságától, a potenciális jövedelemtől.

Az aggregált kínálati függvényt arra is föl fogjuk használni, hogy az infláció és a munkanélküliség között rövid távon fennálló átváltást magyarázzuk vele, és levezessük belőle a rövidtávú modell egyik legfontosabb összefüggését, a Phillips görbét.

Az aggregált kínálat a mozaik utolsó darabja: ezzel együtt már minden eszköz a kezünkben lesz, hogy egyrészt a rövidtávú makroegyensúlyt, másrészt a gazdasági ingadozásokat, harmadrészt pedig az ingadozások mérséklését célzó stabilizációs gazdaságpolitikákat megértsük.

A lecke végére Ön:

- *Megismeri a kényszerű munkanélküliség fő okát, a rugalmatlan béreket.*
- *Megérti, hogyan vezet el a bérrugalmatlanság az emelkedő aggregált kínálati függvényhez.*
- *Képes lesz elmagyarázni, hogy ragadós árakat föltételezve a gazdaságban hogyan vezet el a magasabb jövedelemszint magasabb árszínvonalhoz.*
- *Megismeri, hogyan függ össze az infláció rövid távú elmélete az emelkedő aggregált kínálati függvénnyel.*
- *Megérti, hogy az infláció hogyan tud öngerjesztő módon fennmaradni.*
- *Megtudja, milyen kapcsolat van rövid távon a munkanélküliség és az infláció alakulása között.*

Bővebben: Mankiw 12. fejezet

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
GAZDASÁGTUDOMÁNYI KAR
KÖZGAZDÁSZ KÉPZÉS
TÁVOKTATÁSI TAGOZAT
LECKESOROZAT
COPYRIGHT © SZTE GTK 2017/2018

A LECKE TARTALMA, ILLETVE ALKOTÓ ELEMEI ELŐZETES,
ÍRÁSBELI ENGEDÉLY MELLETT HASZNÁLHATÓK FEL.

JELEN TANANYAG
A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN KÉSZÜLT
AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL.
PROJEKT AZONOSÍTÓ: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE